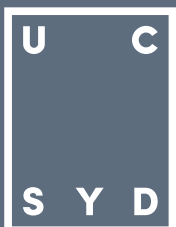

GUIDE TIL HARVARD (ANGLIA RUSKIN)

OM GUIDEN

Guiden består af tre dele.

I første del finder du en række helt konkrete eksempler på hvordan du skal henvise til forskellige slags kilder. Hvert eksempel viser hvordan du skriver en reference i teksten og hvordan du laver den fulde reference i referencelisten. Vi har valgt at give eksempler på de mest almindelige kildetyper, og eksempler der svarer på de mest stillede spørgsmål, f.eks. 'Hvordan henviser jeg til en mail?'

I anden del kan du læse om hvordan du skal anføre citater.

I tredje del gøres kort rede for hvorfor det er så vigtigt med kildehenvisning og for Harvard-standardens systematik.

Indhold

Eksempler	4
BØGER.....	4
Bog med én forfatter	4
Bog med flere forfattere.....	4
Bog med organisation som forfatter	5
Bog med redaktør – henvisning til kapitel i bogen.....	5
Bog med redaktør – henvisning til hele bogen.....	5
Bog med undertitel.....	6
Bog med flere udgaver	6
ARTIKLER.....	7
Tidsskriftartikel med én forfatter – trykte og elektroniske	7
Tidsskriftartikel med flere forfattere – trykte og elektroniske.....	8
Avisartikler – trykte og elektroniske.....	9
RETSKILDER.....	9
Love	9
Bekendtgørelser	10
OPSLAGSVÆRKER	10
Ordbog – trykte og elektroniske.....	10
Leksikon – trykte og elektroniske	11
WEB	12
Webside – med og uden navngiven forfatter.....	12
Blog – med og uden titel på blog.....	13
PERSONLIG KOMMUNIKATION	13
UPUBLICERET MATERIALE	13
GENERELT	14
Generelt om henvisninger i teksten	14
Generelt om litteraturlisten	14
Forfatteren har udgivet flere publikationer i det samme år	15
Flere forfattere med samme navn	15
Flere forfattere til én kilde - generelt.....	16
Sekundær reference – kilde refereret/citeret i anden kilde	16
Kilder med manglende oplysninger.....	17
Om at citere.....	18
Citat	18
Tilføjelser	18

Udeladelser.....	19
Fremhævelser.....	19
Om kildebrug og Harvard-standarden.....	20
Hvorfor er det vigtigt at henvise til sine kilder?	20
Om Harvard-referencesystemet.....	20
Fik du ikke svar på det du ledte efter?	20
Litteratur.....	21

Eksempler

BØGER

Bog med én forfatter	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Trykt bog:</p> <p>"I hvert eneste menneske er der en dyb længsel efter, at netop hun eller han får lov til at spille sit livs lidelses drama." (Eriksson, 1995, s. 51).</p> <p>Eriksson (1995, s. 51) hævder at ...</p> <p><i>Står forfatternavnet i teksten, undlades det i parentes.</i></p> <p>Elektronisk bog:</p> <p>"When rehabilitation counselors meet for the first time with consumers who have an emerging disability that is new or unfamiliar, they should conduct preliminary research about the condition before the initial interview." (Koch, 2017, s. 259)</p>	<p>Trykt bog: <i>Forfatter, årstal. Titel. By: Forlag.</i></p> <p>Eriksson, S., 1995. <i>Det lidende menneske</i>. Kbh.: Munksgaard Danmark.</p> <p>Elektronisk bog: <i>Forfatter, årstal. Titel. [e-bog] By: Forlag. Tilgængelig fra: Hjemmeside <link> [lokaliseret dato].</i></p> <p>Koch, L.C., 2017. <i>Rehabilitation counseling and emerging disabilities: medical, psychosocial, and vocational aspects</i>. [e-bog] New York: Springer Publishing Company. Tilgængelig fra: UCSyd Bibliotekets hjemmeside <https://www.bibl.ucsyd.dk/da/search/ting/ocn960871485%7C150057> [lokaliseret 21-05-2019]</p>

Bog med flere forfattere	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>"Centralt i begrebet handlekompetence står handlebegrebet." (Bruun Jensen og Jensen, 2005, s. 50).</p> <p>"Sundhedsvæsenet berører på én eller anden måde os alle." (Bendix et al., 2017, s. 17).</p> <p><i>I henvisninger i teksten skrives alle forfattere på ved 1 til 3 forfattere. Er der fire eller flere skrives den første forfatter, efterfulgt af "et al.", uden citationstegn.</i></p>	<p><i>Forfatter og Forfatter, årstal. Titel. By: Forlag.</i></p> <p>Bruun Jensen, B. og Jensen, B., 2005. <i>Unge tanker om ulighed, sundhed og handling for sundhed</i>. Kbh.: Danmarks pædagogiske Universitet.</p> <p>Bendix, H.W., Digmann, A., Jørgensen, P og Møller Pedersen, K., 2017. <i>Ledelse i sundhedsvæsenet – på hospitaler, i kommuner og i praksis</i>. Kbh.: Gyldendal Public.</p> <p><i>Alle forfattere skal skrives på i litteraturlisten.</i></p>

Bog med organisation som forfatter	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>"Der er dokumentation for, at håndhygiejne ikke udføres korrekt og i de korrekte situationer blandt personalet i hospitalsvæsenet" (Center for kliniske retningslinjer, 2014, s. 3).</p>	<p>Organisation, årstal. <i>Titel</i>. By: Forlag.</p> <p>Center for kliniske retningslinjer, 2014. <i>Klinisk retningslinje for håndhygiejne</i>. Aalborg: Nationalt clearinghouse for sygepleje.</p> <p><i>Organisation/institution angives som forfatter, hvis der ikke er angivet en personlig forfatter.</i></p>

Bog med redaktør – henvisning til kapitel i bogen	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p><i>Bøger med redaktør kaldes en antologi, og består af en række kapitler med hver deres forfatter(e). Hvert kapitel man bruger fra en antologi skal opgives særskilt.</i></p> <p>"I forbindelse med eksamensarbejdet går forskningsetik i bund og grund ud på at værne om alle de berørte menneskers ligeværd, integritet og selvbestemmelse." (Kjellström, 2016, s. 71).</p> <p><i>Det er kapitlets forfatter(e) der skrives i henvisningen.</i></p>	<p>Forfatter, årstal. Kapiteltitel. I: Redaktør, red., <i>Titel</i>. By: Forlag. Kapitlets sidetal.</p> <p>Kjellström, S., 2016. Forskningsetik. I: M. Henricson, red., <i>Videnskabelig teori og metode</i>. København: Munksgaard. S. 71-96.</p> <p><i>Kapitelforfatter og kapiteltitel angives først. Derefter et I: før angivelse af redaktører samt bogtitel i kursiv – efterfulgt af kapitlets sidetal i parentes. Bemærk: redaktører noteres med fornavnets initialer før efternavn.</i></p> <p><i>Kapitlets nummer eller start- og slutside noteres til slut.</i></p>

Bog med redaktør – henvisning til hele bogen	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Der gives herigennem indblik i en bred forståelse af retorikkens emne og formål (Jørgensen og Villadsen, 2009).</p> <p><i>Bøger med redaktør kaldes en antologi, og består af en række kapitler med hver deres forfatter(e).</i></p> <p><i>Henviser du bredt til en hel antologi; det vil sige at man ikke på bestemte sider kan finde det du refererer til, er det nok at anføre redaktør og årstal.</i></p>	<p>Redaktør red., årstal. <i>Titel</i>. By: Forlag.</p> <p>Jørgensen, C. og Villadsen, L. red., 2009. <i>Retorik: teori og praksis</i>. Frederiksberg: Samfundslitteratur.</p> <p><i>Her henvises til hele bogen.</i></p>

Bog med undertitel	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Normerne for troværdighed bestemmer hvad der opfattes som god skrivestil og god etik (Jensen, 2005, s. 92).</p>	<p>Forfatter, årstal. <i>Titel: Undertitel.</i> By: Forlag.</p> <p>Jensen, L. B., 2005. <i>Fra patos til logos: videnskabsretorik for begyndere.</i> Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.</p> <p><i>Både titel og undertitel angives i kursiv.</i></p>

Bog med flere udgaver	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Kvale og Brinkmann (2015) gør rede for forskningsinterviewets teoretiske og praktiske aspekter.</p>	<p>Forfatter, årstal. <i>Titel. Udgave.</i> By: Forlag.</p> <p>Kvale, S. og Brinkmann, S., 2015. <i>Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk.</i> 3. udg. København: Hans Reitzel.</p> <p><i>Udgave angives aldrig ved 1. udgave.</i></p> <p><i>Der er forskel på udgave og oplag. Udgave betyder at teksten er ændret siden sidste udgave, oplag betyder at det samme er trykt igen. Oplag skal ikke anføres i referencen.</i></p>

ARTIKLER

Tidsskriftartikel med én forfatter – trykte og elektroniske	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Fra trykt tidsskrift:</p> <p>”Mennesker med Alzheimers sygdom kan klare at træne med moderat til høj intensitet, og træningen har positiv effekt på deres kondition, fysiske funktion og psykiske velbefindende.” (Pilmark, 2015, s. 16).</p> <p>Fra elektronisk tidsskrift:</p> <p>Ifølge Pilmark (2019) kan musik få parkinsonramte til at gå bedre, hurtigere og mere sikkert.</p>	<p>Fra trykt tidsskrift: Forfatter, årstal. Artikeltitel. <i>Tidsskrift</i>, årgang/volumen (nummer), sidetal.</p> <p>Pilmark, V., 2015. Konditionstræning giver demente mentalt og fysisk overskud. <i>Fysioterapeuten</i>, 97 (6), s. 16-18.</p> <p><i>Tidsskriftets titel skal i kursiv. Hvis der er angivet årgang/volumen på artiklen, kommer det før hæftenummeret i parentes. Sidetal for hele artiklen anføres. Tallet i parentes angiver altid hæftenummeret.</i></p> <p>Fra elektronisk tidsskrift: Forfatter, årstal. Artikeltitel. <i>Tidsskrift</i>, årgang/volumen (nummer). Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Pilmark, V., 2019. Skræddersyet musik hjælper parkinsonramte. <i>Fysioterapeuten</i>, (1). Tilgængelig fra: <https://www.fysio.dk/fysioterapeuten/arkiv/nr.-1-2019/skraddersyet-musik-hjalper-parkinsonramte> [Lokaliseret 20. maj 2019].</p> <p><i>Husk at angive lokaliseringsdato, da websider kan forandre sig over tid.</i></p>

Tidsskriftartikel med flere forfattere – trykte og elektroniske	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Fra trykt tidsskrift:</p> <p>”Med nutidens høje informationsflow er det nødvendigt at udvikle en kritisk sans for, hvad der er relevant information, hvor den findes, og hvad den kan anvendes til.” (Bønløkke, Kobow og Kristensen, 2012, s. 57).</p> <p><i>I henvisninger i teksten skrives alle forfattere på ved 1 til 3 forfattere. Er der fire eller flere skrives den første forfatter, efterfulgt af ”et al.”, uden citationstegn.</i></p> <p>Fra elektronisk tidsskrift:</p> <p>”Women who are obese have slower labors than women of normal weight, and show reduced response to interventions designed to speed labor progress like oxytocin augmentation and artificial rupture of membranes.” (Carlson, Corwin og Lowe, 2017).</p>	<p>Fra trykt tidsskrift: Forfatter, Forfatter og Forfatter, årstal. Artikeltilitel. Tidsskrift, årgang/volumen (nummer), sidetal.</p> <p>Bønløkke, M., Kobow, E og Kristensen A. K., 2012. Konkret informationssøgning giver de bedste resultater. <i>Sygeplejersken</i>, 112 (51), s. 57-60.</p> <p>Fra elektronisk tidsskrift: Forfatter, Forfatter og Forfatter, årstal. Artikeltilitel. Tidsskrift, årgang/volumen (nummer). Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Carlson, N. S., Corwin, E. J. og Lowe, N. K., 2017. Labor Intervention and Outcomes in Women Who Are Nulliparous and Obese: Comparison of Nurse-Midwife to Obstetrician Intrapartum Care. <i>Journal of midwifery og women's health</i>, 62 (1), s. 29-39. Tilgængelig fra: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5726520/> [Lokaliseret 04. sep. 2018].</p>

Avisartikler – trykte og elektroniske	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Fra trykt avis:</p> <p>”Intelligens er noget man fødes med, og menneskeheden er blevet generisk dummere siden 1850.” (Frank, 2011, s. 1).</p> <p>Fra elektronisk avis:</p> <p>”Der er gode grunde til, at kronisk syge søger på nettet for at diskutere individuelle behov. Her er debatten fri og åben, og der er råd og vejledning døgnet rundt.” (Kingod, 2017).</p>	<p>Fra trykt avis: Forfatter, årstal. Titel. Avis, udgivelsesdato, sidetal</p> <p>Frank, L., 2011. Den mest vidunderlige ting. <i>Weekendavisen</i>, 23 dec., s. 1.</p> <p>Fra elektronisk avis: Forfatter, årstal. Artikeltitel. Avis, [online] udgivelsesdato. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Kingod, N., 2017. Drop kritikken af sociale medier i sundhedssektoren. <i>Politiken</i>, [online] 7. juni. Tilgængelig fra: <https://politiken.dk/debat/art5984328/Drop-kritikken-af-sociale-medier-i-sundhedssektoren> [Lokaliseret 20 juni 2018].</p> <p><i>Husk at angive lokaliseringsdato, da websider kan forandre sig over tid.</i></p>

RETSKILDER

Love	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at enhver har mulighed for at få gratis rådgivning (Bekendtgørelse af lov om social service, herefter kaldet Serviceloven, § 10).</p> <p><i>Hvis loven har en populærtitel (f.eks. Serviceloven), kan den anvendes senere i teksten med ovenstående tilføjelse første gang.</i></p> <p>Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at enhver har mulighed for at få gratis rådgivning (Serviceloven, § 2).</p>	<p><i>Lovens titel, TYPE nummer af dato.</i></p> <p><i>Bekendtgørelse af lov om social service, LBK nr. 1114 af 30/08/2018.</i></p> <p><i>Danske love angives med den fulde titel efterfulgt af type, nummer og dato.</i></p> <p><i>Hvis loven hedder LBK eller LOV bruges denne referencetype; hvis den hedder BEK bruges nedenstående type.</i></p>

Bekendtgørelser	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>"Foranstaltningen må ikke have karakter af en egentlig aflåsningsmekanisme ..." (Børne- og socialministeriet, 2017, § 3, stk. 3).</p>	<p>Ministerium, årstal. <i>Lovens titel</i>. TYPE nummer af dato.</p> <p>Børne- og socialministeriet, 2017. <i>Bekendtgørelse om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter lov om social service</i>. BEK nr. 1231 af 13/11/2017.</p> <p><i>Hvis loven hedder LBK eller LOV bruges ovenstående referencetype; hvis den hedder BEK bruges denne type.</i></p>

OPSLAGSVÆRKER

Ordbog – trykte og elektroniske	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Fra trykt ordbog:</p> <p>At fise den af betyder at dase (Politiken, 2006, s. 53).</p> <p>Fra elektronisk ordbog:</p> <p>Empati oversættes med bl.a. indlevelsesevne (Gyldendal, u.å.).</p>	<p>Fra trykt ordbog:</p> <p>Organisation, årstal. Opslagsord. I: <i>Titel</i>. Udgave. By: Forlag.</p> <p>Politiken, 2006. Dase. I: <i>Politikens synonymordbog</i>. 14. udg. København: Politiken.</p> <p><i>Fagspecifikke ordbøger med navngiven forfatter kan opgives som en bog.</i></p> <p>Fra elektronisk ordbog:</p> <p>Organisation, årstal. Opslagsord. I: <i>Titel</i>. [online] By: Forlag. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Gyldendal, u.å. Empati. I: <i>Psykologisk – pædagogisk ordbog</i>. [online] København: Gyldendal. Tilgængelig fra: <https://ordbog.gyldendal.dk/#/pages/result/dapspace/empati/expert?cache=1533129250308> [Lokaliseret 01. aug. 2018].</p> <p><i>u.å. bruges når man ikke kender udgivelsesåret. Se mere under punktet generelt.</i></p>

Leksikon – trykte og elektroniske	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Fra trykt leksikon:</p> <p>Dybdepsykologi antager eksistensen af en ubevidst del af psyken, som bevidstheden kun har indirekte adgang til (Gad, 2010).</p> <p>Fra elektronisk leksikon:</p> <p>”Ud- og indvandring har altid eksisteret, i fx slutningen af 1800-t. var der en intens udvandring til USA, Sydamerika og Australien fra Europa” (Gyldendal, 2014).</p>	<p>Fra trykt leksikon: Organisation, årstal. Opslagsord. I: <i>Titel</i>. Udgave. By: Forlag.</p> <p>Gad, 2010. Dybdepsykologi. I: <i>Gads psykologileksikon</i>. 3. udg. København: Gads forlag.</p> <p>Fra elektronisk leksikon: Organisation, årstal. Opslagsord. I: <i>Titel</i>. [online] By: Forlag. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Gyldendal, 2014. Indvandring. I: <i>Den Store Danske</i>. [online] København: Gyldendal. Tilgængelig fra: <http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Sociologi/Grupper/indvandring> [Lokaliseret 01. aug. 2018].</p>

WEB

Webside – med og uden navngiven forfatter	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Uden navngiven forfatter:</p> <p>”Andelen, der har fået en fængselsdom og andelen i stof- og alkoholbehandling er markant højere for tidligere udsatte børn i forhold til ikke-udsatte” (Danmarks Statistik, 2018).</p> <p>Med navngiven forfatter:</p> <p>Undersøgelser viser, at mange patienter har eksistentielle overvejelser, og at personalet er tilbageholdende med at spørge ind til dette på grund af berøringsangst (Schärfe, 2011).</p>	<p>Uden navngiven forfatter: Organisation, årstal. <i>Titel</i>. [online] Forlag/Udgiver. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Danmarks Statistik, 2018. <i>Hvordan går det udsatte børn og unge?</i> [online] Danmarks Statistik. Tilgængelig fra: <https://www.dst.dk/da/Statistik/Analyser/visanalyse?cid=30725> [Lokaliseret 26. okt. 2018].</p> <p><i>Organisationen/institutionen angives som forfatter, hvis der ikke er angivet en personlig forfatter.</i></p> <p><i>Artikler opgives som det fysiske materiale hvis de også er tilgængelige i et fysisk tidsskrift. Hvis der er angivet sidetal på artiklen, vil det oftest være tilfældet.</i></p> <p>Med navngiven forfatter: Forfatter, årstal. <i>Titel</i>. [online] Forlag/Udgiver. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Schärfe, G., 2011. <i>Åndelig omsorg: Hvad er målet?</i> [online] Webforum for aandeligomsorg.dk. Tilgængelig fra: <https://www.aandeligomsorg.dk/Artikler.aspx?id=5> [Lokaliseret 26. okt. 2018].</p> <p><i>Opgives som bog, med tilføjelse af [online] og link + lokaliseringsdato.</i></p> <p><i>Lokaliseringsdatoen er det tidspunkt hvor du selv har besøgt hjemmesiden.</i></p>

Blog – med og uden titel på blog	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Unavngiven blog:</p> <p>Claus L. Ottesen (2014) har arbejdet meget med bevægelse i undervisningen.</p> <p>Navngiven blog:</p> <p>” En mere usikker verden kalder på mere prototyping og eksperimenteren. Vi ved i mindre grad, hvad der virker, og derfor må vi forsøge mere” (Hein, 2018).</p> <p><i>Bruges når selve bloggen har en selvstændig titel.</i></p>	<p>Unavngiven blog: Forfatter, årstal. <i>Titel.</i> [blog] Udgivelsesdato. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Ottesen, C. L., 2014. <i>Bevægelse integreret i undervisningen - et didaktisk perspektiv.</i> [blog] 10 okt. Tilgængelig fra: <https://www.folkeskolen.dk/551079/bevaegelse-integreret-i-undervisningen---et-didaktisk-perspektiv> [Lokaliseret 12. nov. 2018].</p> <p>Navngiven blog: Forfatter, årstal. Indlæggets titel. <i>Bloggens titel,</i> [blog] Udgivelsesdato. Tilgængelig fra: <link> [lokaliseret dato].</p> <p>Hein, T., 2018. VUCA og digitalisering kræver nye arbejdsformer. <i>Heins ledelsestanker,</i> [blog] 17. dec. Tilgængelig fra: <https://ing.dk/blog/vuca-digitalisering-kraever-nye-arbejdsformer-221571> [Lokaliseret 21 jan. 2019].</p>

PERSONLIG KOMMUNIKATION

Mail, brev, telefonsamtale, interviews	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Louise Hansen (personlig kommunikation, 13. maj 2018) tilføjer at ...</p> <p><i>Henvis udelukkende i teksten, ikke i fodnote eller som reference i litteraturlisten.</i></p>	<p><i>Personlig kommunikation kan ikke anføres som reference, fordi andre ikke kan genfinde kilden.</i></p> <p><i>Sørg for at samtalepartneren bekræfter at udtalelsen er korrekt gengivet, og at du må bruge den.</i></p>

UPUBLICERET MATERIALE

Upubliceret materiale	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p><i>Upublicerede materialer, f.eks. PowerPoints og forelæsningsnotater, henvises der ikke til, idet kilden ikke er mulig at genfinde for andre.</i></p> <p><i>Man kan vedlægge upubliceret materiale som bilag, og henvise til dette.</i></p>	<p><i>Upublicerede materialer kan ikke anføres som reference, fordi andre ikke kan genfinde kilden.</i></p>

GENERELT

Generelt om henvisninger i teksten	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	
<p><i>Man bør så vidt det er muligt præcisere hvilken del af kilden man har anvendt, med sidetal eller kapitel. Ved citater skal der altid stå sidetal.</i></p> <p>Sundhedsvæsenet berører på én eller anden måde os alle (Bendix et al., 2017, kap. 4).</p> <p><i>Hvis man anvender flere kilder i samme paragraf, kan man henvise til dem i én parentes, hvis man adskiller dem med semikolon:</i></p> <p>Der gives herigennem indblik i en bred forståelse af retorikkens emne og formål (Jensen, 2005, Jørgensen og Villadsen, 2009).</p> <p><i>Ibid: Hvis man refererer til samme kilde flere gange lige efter hinanden, uden andre referencer indimellem, kan man bruge "ibid" (latin for sammesteds). OBS: Det er forskelligt for de enkelte uddannelser om man må bruge ibid. Tjek opgavekriterierne for din egen uddannelse.</i></p> <p>... (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 12-14) (ibid, s. 32)...</p> <p><i>Henvisningerne i teksten skal være i fuldstændig overensstemmelse med referencelisten, sådan at alle henvisninger findes som referencer i referencelisten, og at alle referencer i referencelisten matcher minimum én henvisning i teksten.</i></p>	

Generelt om litteraturlisten	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I referencelisten	
<p><i>Referencerne skal stå alfabetisk, sorteret efter den første forfatter i hver reference.</i></p> <p><i>Listen må ikke deles op i f.eks. primær og sekundær litteratur etc.</i></p>	

Forfatteren har udgivet flere publikationer i det samme år	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p><i>Kilderne differentieres med små bogstaver lige efter årstallet:</i></p> <p>Det er tydeligt at klicheerne står i kø her (Dahl, 1995a, s. 19). I en anden sammenhæng har Dahl (1995b, s. 58) vist at ...</p>	<p><i>Husk at bruge de samme bogstaver i referencelisten.</i></p> <p>Dahl, W., 1995a. <i>Hjerte, smerte, blod og død</i>. Bergen: Anna.</p> <p>Dahl, W., 1995b. <i>Stil og struktur: Linjer i norsk fiksjonsprosa gjennom to århundreder</i>. Bergen: Eide.</p>

Flere forfattere med samme navn	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p><i>Forbogstavet i fornavnet medtages. Gælder også selvom udgivelsesåret ikke er det samme.</i></p> <p>Her defineres læring som ... (K. Illeris, 2015).</p> <p>"Det tysk/nordiske begreb "didaktik" har traditionelt omhandlet planlægning og gennemførelse af undervisning med fokus på mål og indhold..." (H. Illeris, 2010).</p> <p><i>Hvis begge kilder også har samme forbogstav tilføjes hele fornavnet i henvisningen.</i></p> <p>... ifølge biografien (Danny Thomas og Davidson, 1991, s. 29).</p> <p>... som kommer tydeligt frem i romanen (Dylan Thomas, 1954, s. 78).</p>	<p><i>Hvis forbogstavet er forskelligt anføres referencen som almindeligt.</i></p> <p>Illeris, H., 2010. Kunstpædagogisk teori og praksis i et didaktisk perspektiv. I: <i>Nordisk museologi</i>. Tilgængelig fra: https://www.journals.uio.no/index.php/museolog/article/view/3177/2750 [Lokaliseret 12. nov. 2018].</p> <p>Illeris, K., 2015. <i>Læring</i>. 3. udg. Frederiksberg: Samfundslitteratur.</p> <p><i>Hvis forbogstavet er ens tilføjes hele fornavnet i firkantet parentes og ordnes alfabetisk derefter.</i></p> <p>Thomas, D. [Danny] og Davidson, B., 1991. <i>Make room for Danny</i>. New York, NY: Putnam.</p> <p>Thomas, D. [Dylan]., 1954. <i>A child's Christmas in Wales</i>. Norfolk, CT: New Directions.</p>

Flere forfattere til én kilde - generelt	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p><i>Hvis en kilde er skrevet af flere forfattere, angives de alle med "og" mellem de to sidste.</i></p> <p><i>Hvis der er 1-3 forfattere, skrives de alle på i teksten – er der fire eller flere, skrives den første forfatter efterfulgt af et al.:</i></p> <p>The classification of myocardial infarction into 5 types was introduced in 2007 as an important component of the universal definition (Saaby et al., 2013).</p>	<p><i>Alle forfattere skal med i referencelisten, uanset hvor mange der er.</i></p> <p>Saaby, L., Svenstrup Poulsen, T., Hosbond, S., Bjerregaard Larsen, T., Diederichsen, A.C.P., Hallas, J., Thygesen, K. og Micklely, H., 2013. Classification of myocardial infarction: frequency and features of type 2 myocardial infarction. <i>American journal of Medicine</i> (9), s. 789-97.</p>

Sekundær reference – kilde refereret/citeret i anden kilde	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p><i>Sædvanligvis skal du gå til den originale kilde, men hvis du ikke kan skaffe den eller læse sproget, må du anvende sekundær reference.</i></p> <p>Uden citat: Buchanan et al. anfører her at du skal være opmærksom på tre forhold (Buchanan, refereret i Andersen, 2013).</p> <p>Med citat: Som Gundelach og Järvinen pointerer: "Mange af de bedste sociologiske forskningsprojekter har til formål at afsløre... (Gundelach og Järvinen, citeret i Andersen, 2013, s. 337).</p>	<p><i>OBS: Anfør ikke den originale kilde, men den kilde du har læst – altså den sekundære kilde.</i></p> <p>Andersen, I., 2013. <i>Den skinbarlige virkelighed: vidensproduktion i samfundsvidenskaberne</i>. 5. udg. Frederiksberg. Samfundslitteratur.</p>

Kilder med manglende oplysninger	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
I løbende tekst (henvisning)	I referencelisten
<p>Når årstallet mangler: <i>Årstallet udskiftes med u.å. (= uden år).</i></p> <p>Her gives en kritisk fremstilling af det klassiske skel mellem fællesskab og samfund (Bond, u.å., s. 24-35).</p> <p>Når forfatter mangler: <i>Man kan enten skrive [Anon] eller, hvis en kilde er publiceret i en organisation, regnes organisationen for at være forfatter. Det gælder ofte for rapporter og dokumenter fra organisationers hjemmeside.</i></p> <p>Loven om specialpædagogisk støtte gælder for studerende med funktionsnedsættelser uanset om man modtager SU, revalideringsydelse eller andet (Anon, 2017).</p> <p>Rektalmåling anses for at afspejle kroppens kernetemperatur og opfattes af mange som værende referencestandard blandt non-invasive temperaturmålingsmetoder (Center for kliniske retningslinjer, 2013).</p>	<p><i>Hvis årstallet ikke kan findes, erstattes det med u.å. (= uden år) i både tekst og referenceliste.</i></p> <p>Bond, N., u.å. <i>Sociology and ideology in Ferdinand Tönnies' Gemeinschaft und Gesellschaft</i>. Freiburg: Albert-Ludwigs-Universität.</p> <p><i>Hvis årstallet ikke er opgivet, men er estimeret eller kendt på anden måde, skrives det i firkantet parentes, f.eks. [ca. 2013] eller [2013?]:</i></p> <p>Anon, 2017. <i>Specialpædagogisk støtte</i>. Esbjerg: UC SYD.</p> <p><i>Vær forsigtig med at bruge kilder, hvor der mangler mange oplysninger.</i></p> <p>Center for kliniske retningslinjer, 2013. <i>Non-invasiv temperaturmåling hos voksne (19+) indlagte patienter</i>. Aalborg: Nationalt Clearinghouse for sygepleje.</p>

Om at citere

Et citat er en gengivelse af et udsagn. Når man citerer, skal man gengive en given kilde ordret – det vil sige at også stavefejl skal medtages.

Citaterne i en opgave skal være få og velvalgte. Desuden skal citaterne bruges til noget; de skal altså kommenteres, vurderes eller analyseres.

Et citat kan fungere som eksempel, illustration eller dokumentation.

Det skal være helt tydeligt for en læser hvornår et citat begynder og slutter. Dette markeres på følgende måde:

Citat	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
<p><i>Citater skal stå i anførselstegn, og henvisningen i teksten skal indeholde forfatterens efternavn, årstal og sidetal i den kilde citatet stammer fra. Punktum sættes efter henvisningen:</i></p> <p>”Hvad indebærer det at observere? Begrebet stammer oprindeligt fra latin og betyder at iagttage eller undersøge”, skriver Cato R. P. Bjørndal (2003, s. 34).</p> <p><i>Længere citater kan indrykkes. Anførselstegn udelades. Hvis forfatteren er nævnt i indledningen til citatet, anføres kun årstal og sidetal i parentes. Punktum sættes før henvisningen.</i></p> <p>Cato Bjørndal skriver:</p> <p>Hvad indebærer det at observere? Begrebet stammer oprindeligt fra latin og betyder at iagttage eller undersøge. Det er naturligvis noget alle mennesker gør i deres hverdag. I faglige sammenhænge er det imidlertid almindeligt at opfatte begrebet noget mere snævert. Inden for pædagogik er det for eksempel almindeligt at forstå observation som opmærksom iagttagelse – det vil sige, at man på en koncentreret måde forsøger at observere noget, der har pædagogisk betydning. For læreren er observation altså en professionel færdighed, tilknyttet vedkommendes arbejdsopgaver – man observerer for at kunne lægge forholdene bedst muligt til rette for læring. (2003, s. 34)</p>	

Tilføjelser	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
<p><i>Hvis du af hensyn til forståelsen har brug for at tilføje ekstra ord til et citat, markeres dette med firkantet parentes.</i></p> <p>”[Læreren] observerer for at kunne lægge forholdene bedst muligt til rette for læring” (Bjørndal, 2003, s. 34).</p>	

Udeladelser	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
<p><i>Hvis du udelader dele af en citeret sætning, markeres det med tre punktummer:</i></p> <p>Bjørndal skriver: "For læreren er observation altså en professionel færdighed ... man observerer for at kunne lægge forholdene bedst muligt til rette for læring" (2003, s. 34).</p> <p><i>Hvis du udelader en hel eller flere sætninger, sættes fire punktummer:</i></p> <p>Bjørndal skriver (2003, s. 34): "Inden for pædagogik er det for eksempel almindeligt at forstå observation som opmærksom iagttagelse For læreren er observation altså en professionel færdighed, tilknyttet vedkommendes arbejdsopgaver - man observerer for at kunne lægge forholdene bedst muligt til rette for læring."</p>	

Fremhævelser	(Tilbage til indholdsfortegnelsen)
<p><i>Hvis dele af den oprindelige tekst er fremhævet med kursiv, skal det også stå med kursiv i citatet.</i></p> <p><i>Hvis du selv ønsker at fremhæve dele af citatet, f.eks. for at understrege en pointe, kan du markere en del af citatet med kursiv, efterfulgt af [min kursivering]:</i></p> <p>"Hvad indebærer det at observere? Begrebet stammer oprindeligt fra latin og betyder at <i>iagttage</i> [min kursivering] eller undersøge" (Bjørndal, 2003, s. 34).</p>	

Om kildebrug og Harvard-standarden

Hvorfor er det vigtigt at henvise til sine kilder?

Når man skriver en opgave på en videregående uddannelse, benytter man sig af andres viden og materiale; det vil sige begreber, teorier, formuleringer, empirisk materiale og/eller argumenter. Det er slet og ret et kendetegn for opgaveskrivning at man bygger på og inddrager tekster andre har skrevet, når man producerer ny tekst og dermed ny viden.

Det er derfor også et kendetegn ved opgaver skrevet på videregående uddannelser at man åbent og eksplicit angiver hvilke kilder man anvender. Det gør man for at kreditere forfatterne af de inddragne tekster, for at henvise nøjagtigt til de steder man har hentet det anvendte materiale fra, så en læser har mulighed for at tjekke kilderne - og for at vise en læser og bedømmer hvilket udvalg af kilder man bygger sin opgave på. Udvalget af kilder indgår i en bedømmers vurdering af en opgave. Referencelisten fortæller nemlig ofte mere om opgaven end titlen, og en læser får her information om rammerne for opgaven, om hvor mange kilder der er inddraget, hvor aktuell litteraturen er, om skribenten har orienteret sig ud over de mest anvendte og oplagte grundbøger, og om hvilke faglige perspektiver kilderne muliggør.

Det er således vigtigt at det i opgaven tydeligt fremgår:

- at der anvendes kilder
- præcist hvilke kilder der anvendes, så det er muligt for læseren at finde kilden og evt. verificere de oplysninger der formidles i opgaven
- hvilke kilder der anvendes, så andre forfatteres faglige arbejder anerkendes
- hvad der er opgaveskriverens egne bidrag i opgaven, og hvad vedkommende har fra andre.

Hvis man undlader at henvise til de kilder man anvender, kan man blive anklaget for plagiat, altså for at stjæle andres ord og dermed andres viden uden at kreditere dem for det. Plagiat er en alvorlig sag. Det kan betyde at en opgave bliver afvist, eller at man bliver bortvist fra eksamen.

En webtutorial om plagiering findes her: <http://stopplagiat.nu/>. Webstedet er blevet til i et samarbejde mellem bl.a. Syddansk Universitet, Københavns Universitet og Aarhus Universitet.

Om Harvard-referencesystemet

Harvard referencesystemet bruges ofte på de samfundsvidenskabelige, teknologiske og naturvidenskabelige områder. Harvard er et forfatter-år system, hvilket betyder at når man henviser i teksten, skal der stå forfatter(e) og årstal på kilden.

Der findes forskellige varianter af Harvard-systemet, men hovedtrækkene er altid de samme. Forskellene kan f.eks. være om der står komma eller punktum efter årstallet. Det er vigtigt, at man altid bruger den samme metode hele opgaven igennem.

Fik du ikke svar på det du ledte efter?

Vi har i denne vejledning holdt os tæt op ad en engelsk guide: [Guide to the Harvard System of Referencing \(6th edition\) fra Anglia Ruskin University](#).

Den engelske eksempelsamling er langt mere omfattende end vores, så du kan finde eksempler på mange forskellige typer referencer der ikke er i denne eksempelsamling, f.eks. henvisninger og referencer på radio- og fjernsynsudsendelser; musik og noder; opgaver, afhandlinger og rapporter; computer- spil og film.

Litteratur

Anglia Ruskin University, u.å. *Guide to the Harvard System of Referencing*. 6. udg. [online] Anglia Ruskin University. Tilgængelig fra: <https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.htm?harvard_id=4#4>
[Lokaliseret 22. feb. 2019]

21.05.2019

UC SYD Biblioteket
Degnevej 16
6705 Esbjerg Ø

ucsyd.dk